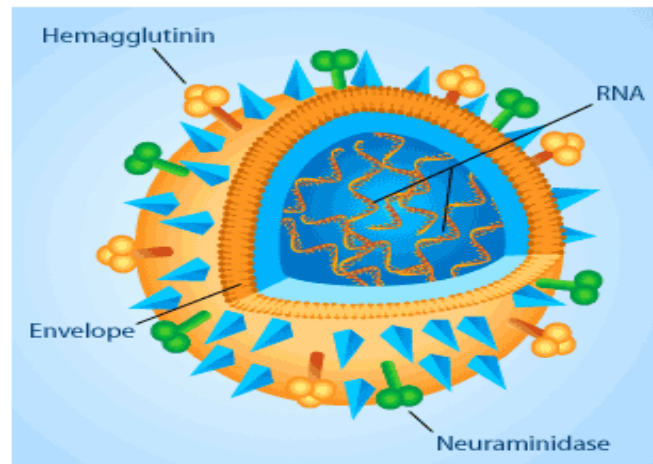

ГРАДСКИ ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ БЕОГРАД
Центар за контролу и превенцију болести

ГРИП

КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБОЉЕЊА И МЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ

Прим. др Невенка Жакула, мр сц,

Мр сц. мед. Невенка Павловић

ШТА ЈЕ ГРИП (INFLUENZA) И КАКО СЕ ПРЕНОСИ ?

- Акутно заразно обољење дисајних путева које изазива вирус грипа
- Најчешћа инфекција дисајних путева код људи
- ПУТ ПРЕНОСА ----- ВАЗДУШНО - КАПЉИЧНИ

Директним контактом с капљицама
које оболеле особе кијањем, кашљањем и
говором избацују у спољну средину

Индиректно – када се капљице из секрета грла
и носа нађу на предметима које свакодневно
користимо

УЗРОЧНИК ГРИПА

Узрочници грипа су вируси грипа који су због међусобних разлика у антигенској грађи сврстани у три типа:

- **Тип А** - најчешће изазива обољење код људи
 - има способност мањих антигенских промена (сезонски грип)
 - показује и највећу склоност ка великим променама антигенске грађе
 - одговоран за настанак великих епидемија или пандемија
- **Тип Б** - напада људе и птице
 - одликују га знатно ређе и мање изражене велике антигенске промене
 - такође има способност мањих антигенских промена када настају варијанте вируса (сезонски грип)
 - може изазвати епидемије
- **Тип Ц** - напада само људе
 - не изазива епидемије

УЗРОЧНИК ГРИПА

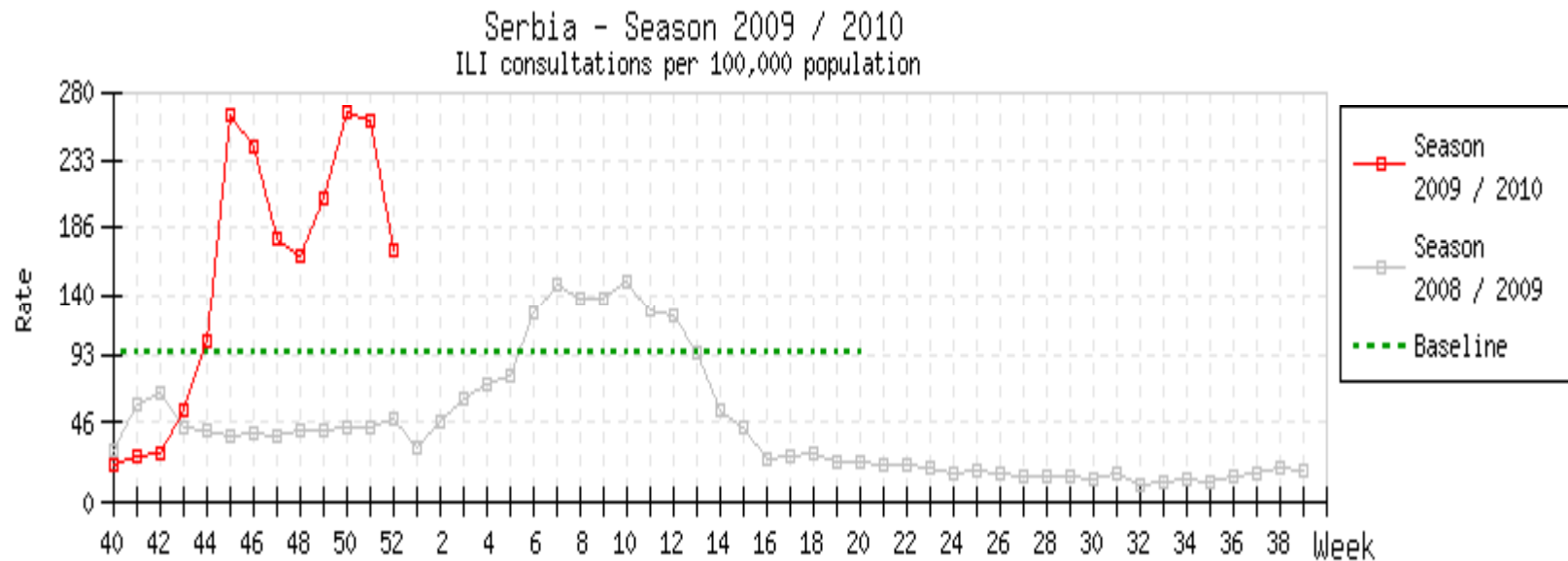
- Вируси сезонског грипа се из године у годину мењају, али су то мале промене у њиховој грађи
- Особе које су преболеле сезонски грип имају одређен степен имунитета против вируса сезонског грипа
- Вирус пандемијског грипа 2009 АН1Н1 је **нови сој вируса** грипа. Његова грађа се значајно разликује од вируса сезонског грипа
- Због велике измене у грађи вируса људи не поседују имунитет против пандемијског вируса грипа

ЕПИДЕМИОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРИПА

- **ИЗВОР ЗАРАЗЕ:** оболела особа непосредно пре појаве симптома (пред крај инкубације) и за време трајања болести
- **УЛАЗНА ВРАТА:** слузокожа горњих делова органа за дисање и коњуктиве
- **ИНКУБАЦИЈА:** 1 до 3 дана
- **КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБОЉЕЊА:**
 - нагли почетак, кратко трајање болести
 - лако и брзо ширење
 - масовност обољевања – појава мањих или већих епидемија
 - могућ настанак пандемије
 - сезонско јављање (у европском региону и нашој земљи- децембар-март)
- **ЗАРАЗНОСТ:** 1-2 дана пре појаве симптома и током трајања болести

ШТА ЈЕ ЕПИДЕМИЈА?

Појава болести у броју који превазилази уобичајену учесталост у одређеној популацији

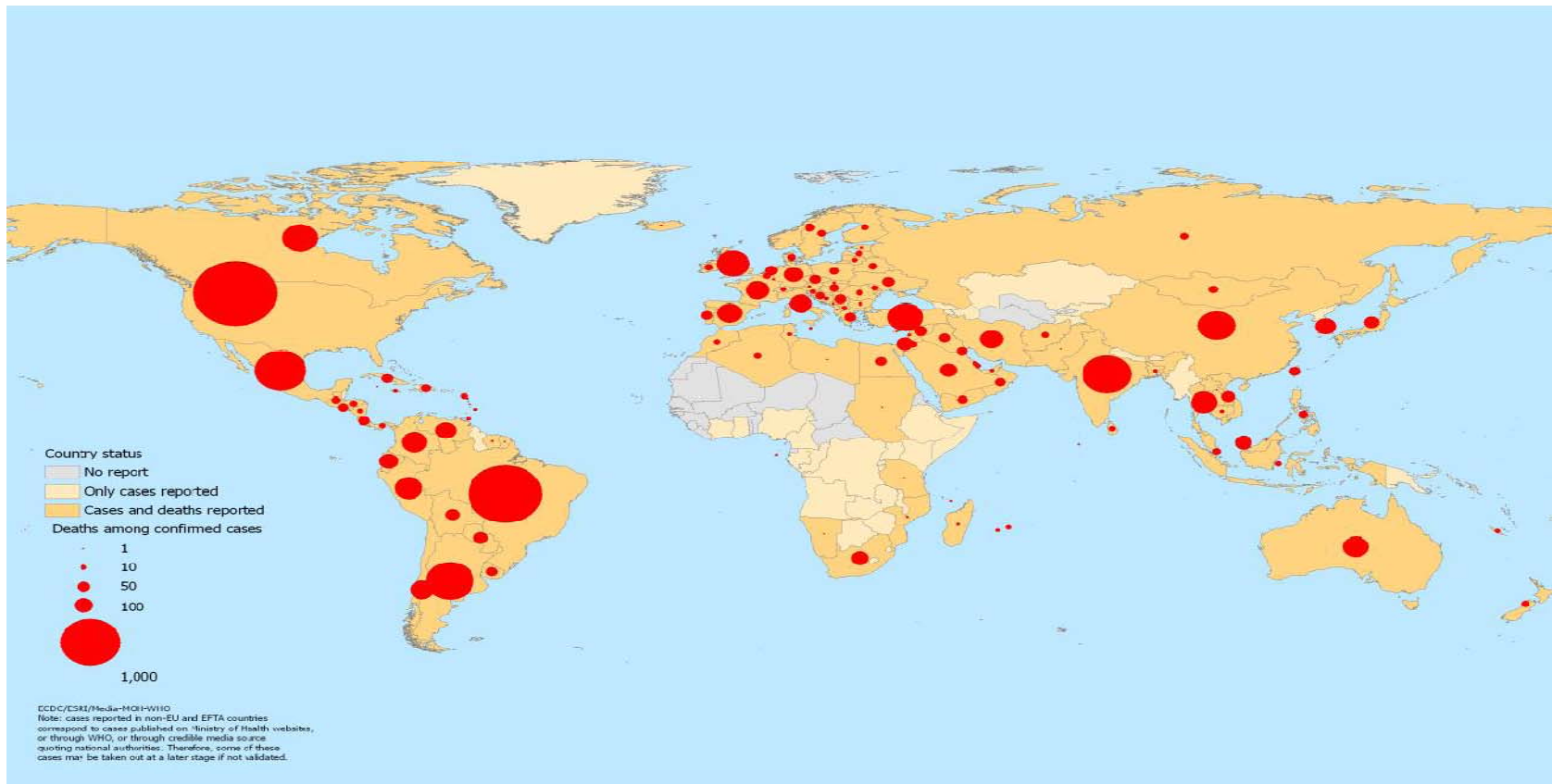

Compiled at 10:55 on Dec 31 2009

Source: The WHO European Influenza Network (EuroFlu.org)

ШТА ЈЕ ПАНДЕМИЈА ?

Ширење епидемије на огромна пространства и угрожавање популације два или више континената

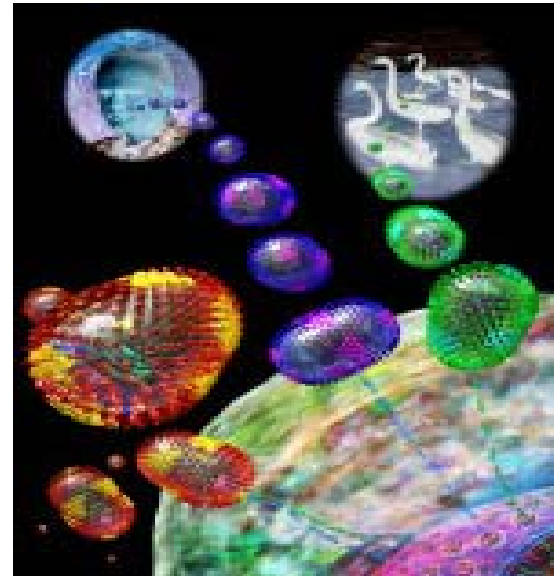
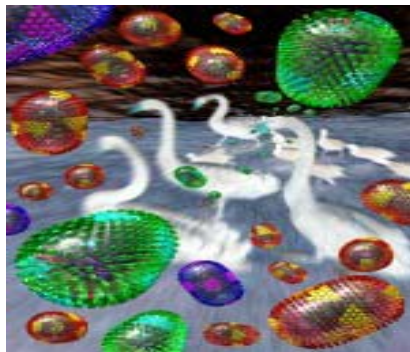

УСЛОВИ ЗА НАСТАНАК ПАНДЕМИЈЕ

Појава новог соја вируса који људски имуни систем не препознаје

Нови сој вируса је заразан за људе

Нови сој вируса се лако преноси са човека на човека

ЕПИДЕМИОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ НОВОГ ГРИПА

ИЗВОР ЗАРАЗЕ: Оболео човек непосредно пре појаве симптома (пред крај инкубације) и током трајања болести

УЛАЗНА ВРАТА: Слузокожа горњих делова органа за дисање и коњуктиве

ИНКУБАЦИЈА: до 7 дана

ЗАРАЗНОСТ: око 10 дана, 1-2 дана пре почетка симптома и у току трајања болести

- У пандемији су претежно захваћене особе млађе животне доби
- Посебно се код њих описују случајеви тешке и фаталне болести
- Према доступним подацима највећи број случајева и смртних исхода се региструје код одраслих испод 50 година
- Код ових пацијената вирус директно инфицира плућа изазивајући тешке респираторне поремећаје

СИМПТОМИ НОВОГ ГРИПА

- ПОВИШЕНА ТЕЛЕСНА ТЕМПЕРАТУРА
- ГРОЗНИЦА
- КАШАЉ
- ОТЕЖАНО ДИСАЊЕ
- БОЛОВИ У ЗГЛОБОВИМА И МИШИЋИМА
- ГЛАВОБОЉА
- ГУШОБОЉА
- МАЛАКСАЛОСТ
- ПРОЛИВ И ПОВРАЋАЊЕ

Већина људи се оправи унутар недељу дана од почетка болести. Међутим код неких људи се развије упала плућа или друга озбиљна болест, која захтева болничко лечење. У изузетно тешким случајевима болест се завршава смртним исходом. У Србији се региструје један смртни исход међу 3720 оболелих.

ЛЕЧЕЊЕ

СИМПТОМАТСКА ТЕРАПИЈА

- ЛЕКОВИ ЗА СНИЖАВАЊЕ ТЕЛЕСНЕ ТЕМПЕРАТУРЕ
- ЛЕКОВИ ПРОТИВ БОЛОВА
- НАДОКНАДА ТЕЧНОСТИ
- ИСХРАНА БОГАТА ВИТАМИНИМА

АНТИВИРУСНА ТЕРАПИЈА

- ИСКЉУЧИВО ПО ПРОЦЕНИ ЛЕКАРА
- УБЛАЖАВА КЛИНИЧКУ СЛИКУ И СПРЕЧУЈЕ КОМПЛИКАЦИЈЕ БОЛЕСТИ

АНТИБИОТСКА ТЕРАПИЈА

- ПО ПРОЦЕНИ ЛЕКАРА

ВЕШТАЧКА ВЕНТИЛАЦИЈА

КАКО ЗАШТИТИТИ СЕБЕ И ДРУГЕ ОД ГРИПА

ОПШТЕ МЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ НАСТАНКА ИНФЕКЦИЈЕ И ЈАЧАЊЕ ОТПОРНОСТИ ОРГАНИЗМА

- Избегавање контаката са оболелима и особама код којих се сумња на обољење
- Што чешће прање руку текућом водом и сапуном
- Нарочито водити рачуна о хигијени руку приликом додиривања очију, носа, уста
- Смањити боравак у затвореним просторијама
- Често проветравање просторија (у кући, на послу, у школи)
- Чешће пребрисавање и дезинфекција предмета, површина, заједничког школског прибора
- Избегавање руковања, грљења, љубљења
- Боравак на свежем ваздуху
- Исхрана богата витаминима, нарочито витамином Ц
- Адекватан режим рада и одмора

СПЕЦИФИЧНА МЕРА ЗАШТИТЕ - ВАКЦИНАЦИЈА

**ПРЕПОРУКЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ
ШИРЕЊА НОВОГ ГРИПА (АН1N1)
У ШКОЛАМА**

ПРЕПОРУКЕ ЗА УЧЕНИКЕ И РОДИТЕЉЕ

- Ученик који има знаке грипа не похађа наставу, остаје код куће, јавља се свом лекару, а о разлогу изостанка са наставе обавештава се учитељ/разредни старешина
- О појави болести обавештавају се особе које су са оболелим учеником биле у контакту унутар 7 дана
- Уколико током боравка у школи ученик добије симптоме грипа обавештавају се родитељи да дођу по њега
- До одласка кући оболели ученик се изолира од друге деце уз присуство неког од запослених (маска)
- Оболели ученик остаје у кући до престанка симптома уз избегавање контакта са другим особама
- Оболели уредно узима препоручену терапију, а у случају погоршања здравственог стања одмах се јавља свом лекару

ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ У ШКОЛИ

- 1. Уколико сте били у контакту са оболелима од грипа пратите своје здравствено стање током седам дана од контакта**
- 2. Уколико добијете симптоме болести останите код куће, јавите се свом лекару и обавестите колектив/директора школе**
- 3. Обавестите о болести и особе које су са Вама биле у контакту (колеге, ученици)**
- 4. Уз савет лекара до престанка симптома останите код куће и избегавајте контакте са другим особама**
- 5. Уредно узимајте препоручену терапију и у случају погоршања здравственог стања одмах се јавите свом лекару**

ПРЕПОРУКЕ ЗА ДИРЕКТОРА-КОЛЕГИЈУМ ШКОЛЕ

УПОЗНАТИ ЗАПОСЛЕНЕ:

- 1. Са значајем праћења здравственог стања колектива и ученика**
- 2. Са општим мерама за спречавање настанка и ширења респираторних инфекција**
- 3. Обезбедити континуирано информисање колектива о актуелној епидемиолошкој ситуацији новог грипа у Србији**
- 4. Обезбедити континуирану сарадњу и повратно информисање са надлежном здравственом и епидемиолошком службом**
- 5. Организовати израду акционог плана школе за функционисање пре и у току пандемије грипа (обезбеђење минимума процеса рада , алтернативног начина спровођења наставе, реорганизација радних места особа у ризику)**

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИПА

- **ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ СЕЗОНСКОГ ГРИПА**- спроводи се сваке године у периоду **октобар – децембар** сезонском вакцином, препорученом за ту сезону
- **ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ПАНДЕМИЈСКОГ ГРИПА** – је у току, спроводи се новим вакцинама припремљеним од новог (пандемијског) соја вируса грипа АН1Н1

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ПАНДЕМИЈСКОГ ГРИПА У СРБИЈИ

- Вакцина против пандемијског грипа која се користи у Србији је мртва (инактивисана) вакцина
- Вакцина не садржи цео вирус већ само површинске делове вируса - хемаглутинин и неураминидаза
- Хемаглутинин и неураминидаза су антигени на које се стварају антитела (имунитет) против вируса пандемијског грипа

ВАКЦИНА ПРОТИВ ПАНДЕМИЈСКОГ ГРИПА

- Поред вакциналног антигена вакцина садржи и друге састојке (адјуванс, тиомерсал) који се додају ради повећања степена имунитета и спречавања загађења вакцине другим микроорганизмима
- Наведени састојци користе се и код других вакцина и њихова безбедност испитана је у више клиничких студија
- Вакцина је направљена истом технологијом као адјувантна вакцина против сезонског грипа која се у свету користи дуже од 12 година

КОЈА ЈЕ КОРИСТ ОД ВАКЦИНАЦИЈЕ ПРОТИВ ПАНДЕМИЈСКОГ ГРИПА?

- Корист од вакцине је стварање заштите против пандемијског грипа у року од три недеље након давања вакцине.**
- Код здраве деце без икаквих хроничних болести заштита се постиже у 92-96% вакцинисаних што представља врло висок ниво заштите.**
- Код деце са хроничним болестима ниво заштите је нешто нижи - око 72%.**

КО ТРЕБА ДА СЕ ВАКЦИНИШЕ?

- **Особе старости преко 6 месеци са хроничним поремећајима здравља** (хроничне плућне болести-укључујући астму, кардиоваскуларне болести-изузев хипертензије, хронична обољења бубрега, јетре, неуролошке/неуромускуларне болести, хематолошки и метаболички поремећаји-укључујући шећерну болест и прекомерну гојазност, стања смањеног имунитета-укључујући и смањење имунитета изазвано лековима и ХИВ-ом);
- **Труднице** (због повећаног ризика од тешких форми болести), искључујући давање вакцине у прва три месеца, уз консултацију гинеколога ;
- **Здрава деца** старија од 6 месеци до 2 године, уз консултацију педијатра;
- **Лица запослена у објектима у којима се обавља здравствена делатност;**
- **Лица смештена и запослена у установама за социјалну заштиту;**
- **Лица запослена на пословима основних функција заједнице;**
- **Здрава деца од 3 до 14 година старости;**
- **Здрави млађи одрасли (15-49 година);**
- **Здрави одрасли узраста 50-64 године;**
- **Здрави одрасли узраста 65 година и више**

КАДА СЕ ТРЕБА ВАКЦИНИСАТИ?

- **Вакцину треба примити одмах. Деца узраста до 8 година, као и старији од 60 година треба да приме 2 дозе у размаку од најмање три недеље**
- **Особе узраста од 9 до 59 година примају само једну дозу вакцине**
- **Неки људи не смеју да приме вакцину, а код неких се вакцинација привремено одлаже**

КО НЕ ТРЕБА ДА СЕ ВАКЦИНИШЕ?

Особе код којих је утврђена животно угрожавајућа алергијска реакција на јаја, перје, живинско месо или на неки састојак вакцине не смеју да приме вакцину против пандемијског грипа

Обавезно је обавестити лекара ако је код особе која треба да се вакцинише утврђена озбиљна алергијска реакција на било шта

Уколико постоји умерена или тежа акутна болест праћена повишеном температуром потребно је одложити вакцинацију до оздрављења

ДА ЛИ СЕ ПОСЛЕ ВАКЦИНАЦИЈЕ ЈАВЉАЈУ НЕКЕ РЕАКЦИЈЕ?

Ризик од нежељене реакције након вакцинације против пандемијског грипа сличан је ризику од вакцине против сезонског грипа.

Најчешће се јављају:

- Бол, црвенило, оток на надлактици на месту примања вакцине
- Несвестица (**код адолесцената**)
- Главобоља, болови у мишићима
- Повећана температура
- Мучнина

Уколико се појаве овакве реакције оне су благе и пролазе у року од 24-48 сати након примања вакцине

КОМЕ ТРЕБА ПРИЈАВИТИ РЕАКЦИЈЕ НАКОН ВАКЦИНАЦИЈЕ?

- Појаву реакције након примања вакцине потребно је пријавити свом изабраном лекару
- Такође лекара треба обавестити уколико се после вакцинације појаве друга неуобичајена стања као што су:
повишена температура која дуже траје, промене у понашању, знаци алергијске реакције који укључују отежано дисање, промуклост, звиждање у грудима, оспу, бледило коже, слабост, убрзан рад срца, вртоглавицу.

Где се могу добити додатне информације о грипу и вакцинацији против пандемијског грипа?

Све информације о грипу и вакцинацији против грипа могу се добити од:

- изабраног лекара
- на сајту Градског завода за јавно здравље Београд – www.zdravlje.org.rs
- на сајтовима Института за јавно здравље Србије и других завода за јавно здравље у Србији